

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Stephani Thevpoli Bened. F. Patric. Veneti,
Academicarum Contemplationum Lib. X**

Piccolomini, Francesco

[Basel], 1590

VD16 ZV 12463

Liber Quartvs. De Anima Vniverse Considerata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12918

STEPHANI THEVPOLI,

BENEDICTI F. PATRITII VENETI,

ACADEMICARVM
Contemplationum,

LIBER QVARTVS.

DE ANIMA VNIVERSE CON-
siderata.

Quid sit Anima ex aliorum opinione.

CAP. I.

RAECLARA ea quidem sunt, quæ ad ipsum Vnum, ad Mentem, ad Ideasque pertinent; in quibus hæctenus versati sumus. At quæ ad animam pertinent, præter id, quòd diuina sunt; nam vsque ad animam descendit diuinitatis fulgor (vt in Epistolis ait Plato) etiam hominis sunt propria; ei que adeò accommodata, vt seorsum ab animæ cognitione, inanis, & superuacanea omnis alia cognitio censeretur mereatur. Propterea Plato, in explicanda anima accuratissimum se præstitit; & iniuria profectò ab Aristotele in
proce-

proœmio de anima carpitur, quòd de anima differēs, de ea sola hominis verba fecerit: nam Plato omnes animæ gradus latissimè manifestavit; nouit tamen solam animam rationalem absolutè, & verè animam esse; cæteras verò umbras, vestigia, & idola animæ. Insuper nouit, quòd qui de hominis anima agit, de omni eius gradu loqui tenetur, cùm omnes inueniantur in homine; ideò commendatione, nō reprehensione dignus est Plato. Quòd anima sit, adeò constat, vt superuacaneum sit in eius ostensione immorari. Quid ea sit, maximè latet, vt vnà cum Platone affirmat Aristoteles: ideò dicebat Plato, difficillimum esse se noscere; quia difficilè est cognoscere, quid sit anima. Insuper assererat nos cōspicere animam, tanquam marinum Glaucum, suo decore, suaque prima forma destitutam; alienis sordibus fœdatam. Propterea nonnulli eam esse corpus putarunt: at corpus corpori absolutè nō dominatur, nec principium est corporum, nec munera omnem corporum facultatem excedentia valet absoluere; quæ omnia manifestissimè conueniunt animæ. Alij existimarūt animam esse accidens: at accidens non per se subsistit, non supra corpus collocatur, non iungitur cum mente, non iudicat, nō substantiam constituit, nō sui, & aliorum est primum initium motus; quæ omnia ab anima proficiscuntur. Colligamus itaque vnà cum Platone, & Aristot, animam non corpus, sed incorpo-

ream esse: non esse accidens, sed substantiam. Verùm quæ sit hæc incorporea substantia, apprimè latet. Aristot. pro ea explicanda, summo perè in secundo de Anima laborauit: & præmissis variis distinctionibus dixit, eam esse actum primum corporis physici instrumentarij, siue potentia viui: insuper dixit, eam esse primum principium nutriendi, sentiendi, cogitandi, loco mouendi. Hæc profectò verè de quadam anima dicuntur; at non semper ei cõueniunt, veluti dum à crasso corpore seiungitur; nec conueniunt omni animæ, vt animæ Dæmonum, cælorum, & mûdi; nec naturam, & essentiam animæ patefaciunt; sed potiùs cuius anima sit, & quid efficiat: nam hoc præsertim cognoscere expetimus, quid sit actus, & perfectio hæc, quæ in nostro corpore reperitur, & nostrarum operationum est initium; qua de re nihil exactè explicant Peripatetici.

Quid sit Anima, opinio Platonis.

CAP. II.

Lato in Phædro, & io. de Legibus Animam esse dixit numerum se mouentem; quam definitionem sumpsit ex Philolao, Philolao ex Pythago. Peripatetici variis argumentis eam esse negligendam nituntur ostendere: sed quia ea definitio est obscura, ideo ab eius explicatio-
ne exordiar, vt inde appareat, inanes esse instantias omnes, quæ aduersus eam afferuntur.

Plato

Plato Pythagoram imitatus, per Mathematica iuuenibus tunc temporis familiarissima, res physicas explicare consuevit; ac per Geometrica præsertim res physicas, per Arithmetica res incorporeas declarauit: numeri enim magis conueniunt cum rebus abiunctis, magnitudines verò cum rebus corporeis. Et quoniã anima est mediæ cuiusdam conditionis, ideo per vtrunque eam explicandam esse censuit: quod optimè seruauit: nonnunquam enim eam explicauit per numerum, inueniens, esse numerum se mouentem: nonnunquam per figuram, & magnitudinem, vt in Timæo: dum in anima linearum interfectionem, & duplicè circulum considerauit. Explicans res physicas per mathematica, non censuit verè physica ex accidentibus mathematicis constare: sed vel per mathematica denotauit præcipuas illas mathematicorum rationes, & formas in præcedentibus explicatas; vel per condiciones rerum mathematicarum manifestare voluit analogia quadam condiciones rerum natura constantium. cùm enim mathematica sint à materiæ fluxu, & inconstantia seiuncta; conditione quadam exacta, certa, exquisitaque participant, per quam maximè conferunt ad ingenij dispositionem, eleuationem, & rei latentis explicationem: & propterea, vt ad numerum pertinet, seruata analogia dicimus quinque inueniri subordinatos numeros; Diuinum, substãtiale, animarium, naturalem,

& mathematicum: primus est vniformis, secundus immobilis, tertius se mouens, quartus ab alio motus, postremus imago aliorum, & externa eorum mensura. Diuinus consideratur in Deo in eminentia, vt in principio omnium: Substantialis cōuenit menti per Ideas, quæ essentia, vnitas, & ens primum dicitur: Animarius numerus, conuenit animæ per rationes: Naturalis, rebus Physicis per naturæ femina: Demum Mathematicus, qui imago est ab animâ rationali in phantasiâ expromptus. Anima est numerus, nō quantus, & mathematicus, sed animarius: est numerus, non quidem numerans, sed numeratus, seipsum generans, in seipsum conuersiuus: & quoniam ex numero harmonia confurgit, ideo etiam anima harmonia esse dicitur; non quidem harmonia partium corporis, neq; harmonia quantita in sono, vel in voce collocata: sed harmonia ex substantialibus suis numeris confurgens, in suis rationibus, & generibus eam constituentibus posita: ex qua, tâquam ex caussa, cū partium corporis, tum motuum, vocum, & sonorum prodit harmonia, harmoniæque iudicium; & inde confurgit voluptas, qua ob harmonias, tanquam ob res sibi familiares, afficitur anima. Ex his colligo; primò, quòd cū Plato in Phædone neget animam esse harmoniam, in Timæo eam esse harmoniam affirmet, sibi minimè aduersatur: negat esse harmoniâ quantam, vel ex partibus corporis confurgentem.

tem; asserit esse harmoniam, altero iam explicato modo. Colligo insuper non rectè à multis culpari Platonem, quia asseruerit animam esse vel harmoniam, vel numerum: ipsi enim respiciunt ad numerum vulgarem mathematicum, ad harmoniam quantam, & ad eam, quæ qualitas, vel accidens est: cùm Plato longè altiùs eleuatus, de eminentiore harmonia verba faciat.

Qualis Numerus conueniat Animæ.

CAP. III.

SI explicare vellem numeros, præportiones, medietatesque omnes animæ conuenientes; ac insuper eorum conditiones, analogias, & significaciones; præter id quod nimium in longum protraheretur oratio, etiam rem ab aliis actam agerem. Nam Marsilius Ficinus, Proclus, Chalcidius, & alij in Academia accuratè versati cumulatissimè de re hac verba fecerunt. Propter eà ego in paucis solùm, & in eis quàm breuissimè immorabor. Conuenit varia consideratione animæ multiplex numerus. Primò in ea consideratur vnio, & vnitas, vt in proprio gradu particeps est diuinæ Vnitatis; ac etiam ratione suæ totalitatis; est enim vnum quoddam totum. Et quoniam triplex consideratur totum, vnum ante partes, aliud ex partibus confurgens, tertium in singulis partibus; anima singulis his modis totum est: ea est totum ante

partes, dum cōsideratur, vt diuidua in eas: est totum confurgens ex partibus, dum primò assumptis partibus consideramus, quomodo ex illis ea confurgat: est totum in singulis partibus, cūm anima sit tota in toto, & tota in quavis parte. Insuper conuenit animæ numerus binarius; & quia est nata diuidi; & quia in ea reperitur infinitum, & terminus, identitas, & alteritas; & demum conuersio ad intelligibilia, & sensibilia. Et iurè conuenit animæ binarius, cum vnitate coniunctus: nam menti supra animam, præsertim vnitas cōuenit; corpori infra animam, solum infinitum; animæ mediæ, conuenit propriè dualitas, quasi infinitum cum vnitate coniunctum. Insuper animæ tribuitur ternarius numerus: tum ratione principij, mediij, & finis eius: tum quia in se manet, ad infera progreditur, reuertitur ad superna; insuper fluit ab vno, recedit ab eo, reflectitur in illud: tum demum, quia, vt inquit Proclus, animæ natura in tria diuisa est, in substantiam, potentiam, & actionem; insuper substantia in essentiam, harmoniam, & speciè; essentia in propriè substantiam, idem, & alterum; sic ternario numero anima gaudet, eoq; referta est. Insuper conuenit ei numerus quaternarius: quatenus in materiam est procliuus, quatuor qualitatibus, quatuor elementis, quatuorque humoribus temperatam; & ea quatuor præcipuis facultatibus est prædita, nutriendi, sentiendi, loco mouendi, & intel-

intel-

intelligendi. Sed vt cæteros numeros, eorum-
que cum anima conformitates prætermittam;
præsertim tribuitur animæ numerus quina-
rius & septenarius. Quinarius, quoniam & ex
quinque rerum generibus, & quinque modis
anima componitur, vt infra apparebit: infu-
per, quoniam quinque in anima consideran-
tur; primò, substantia eius; secundò, harmo-
nia rationum eius; tertio, species ex partium,
rationumve concordia consurgens; quartò,
virtus eius; quintò, actiones: & propterea, vt
ait Proclus, animæ consideratio in quinque po-
tissimum capita distribui debet. Præterea, vt
anima ex diuidua, indiuiduaque natura cõstat;
ita quinarius ex primo pari, primoque impari
componitur. Demum, vt anima in vniuerso
media est; ita quinarius in vniuerso numero,
nempe in denario, medius conspicitur. Se-
ptenarius verò numerus cõuenit animæ; quo-
niam septenarius includit vnitatem, vt copu-
lam geminæ trinitatis, ex quibus vnà cum
copula tertia consurgit trinitas; adeò, vt in
septenario ter omnis perfectio reperiatur: sic
in anima reperitur perfectio ratione princi-
pij, medij, & finis; ratione conuersionis, ad
supera, in se, & ad infera. Hinc rectè ait Pro-
clus; Numerus septenarius est numerus A-
pollini dicatus, omnis consonantiæ parens;
quoniam in vnitatem, binario, & quaternario,
ex quibus septenarius resultat, primum bis-
diapason reperitur. Hinc Plato pro animæ

compositione septem recipit numeros, in quibus omnes harmonicæ rationes comprehenduntur. Insuper etiam vsq; ad septimum gradum, vt aiunt Musici, omnis vocum discrepantia progreditur. Non iniuria itaque Plato vtitur septenario pro compositione animæ. In numeris quoque animam cõponentibus conuenienti ratione omne medium reperitur: in eis est medium Geometricum, rectè legum institutioni respondens; de quo Plato in sua R. P. ait, per illud ciuitates rectè gubernari: reperitur medium Musicum, quod iustitiæ similitudo est: Demum reperitur medium Arithmeticum, quod Pacis celebre signum nuncupatur. Hac itaque ratione, & modo, cum mira significationum fœcunditate, Plato ex numeris cõstare animam affirmavit. In qua etiam figuras considerauit, circulum scilicet, & triagulum: quoniam, vt anima prima eorum est, quæ ad corpus vergunt; ita hæ figurarum omnium, cum rectilinearum, tum curuilinearum primæ sunt. Insuper, animæ per mentem conuenit orbiculatio; per naturam propriam progressus, & rectitudo; ideo cum rotunda, tum recta figura in anima reperitur. Mitto cæteras circuli, & trianguli cum anima conuenientias: fat mihi est capita attingere; vt appareat, quales sint numeri, & figuræ, quæ in anima à Platone considerantur.

Quomo

*Quomodo anima dicatur mouere seipsam,
& esse initium motus.*

CAP. IV.

Multiplex profectò est motus: & præsertim quadruplex, ex sententia Platonis, considerari potest. Primus est motus materiæ mundi, de quo loquitur Plato in Timæo inquiens: Ante mundi generationem materia fluctuabat, inconstanti, inordinatoque motu mouebatur. hic motus potius est fluxio, inconstantia, priuatioque termini, & ordinis: quam verè motus. Alter est motus physicus corporum natura constantium. Tertius est motus animæ. Quartus mentis: nam mens, quamuis dicatur immobilis; attamen ei conuenit motus, quatenus ex se excitatur ab esse ad agere. Prætereà menti conuenit motus, non quidem transitiuus, sed pro genere rerum sumptus, vt in præcedentibus apparuit. Anima motu animario se mouet, qui motus multiplex est: Ideo Plato in 10. de Legibus dixit, nomina motuum animæ esse, velle, considerare, consultare, opinari, lætari, dolere, metuere, odisse, diligere, & similia: adeo quòd anima, nedum se mouet, quia ex se excitatur ad trāsitiuum motum, & est initium eius in corporibus; verùm insuper, quia motibus aliis se mouet, qui metaphoricè motus nuncupantur: quibus motibus dicitur se mouere, quoniam sunt actiones immanentes, nō transeuntes. Et quemadmodum in anima v-

nitas non destruit diuisionem, nec diuisio reā mouet vnitatem; ita motus in eā non destruit statum, nec status motum: quoniam ratione diuersorum ei conuenit motus, & status; vt ratione diuersæ conditionis, cœlum dicitur, & moueri, & esse immobile. Ex his patet rectè à Platone animam dici numerum se mouentem: quæ definitio approbata à Zenocrate, ita ab eo explicabatur, quòd anima esset substantia secundum numerum vna, ex substantiis multis conflata seipsam mouens. Sic Cicero, quod debuit Platoni tribuere, perperam tribuebat Aristoteli, dum entelechiam ab Aristotele pro genere in definitione animæ sumptam dicebat denotare perennem motum: quòd, vt longè abest à sententia Aristot. ita maximè est consentaneum opinioni Platonis; verè enim anima est motus perennis ex Platonis sententia. Quòd si etiam per clariores terminos volumus Platonicam animæ definitionem latiùs explicare, dicere valemus: Anima est substantia incorporea, à mente pendens; ex rerum principiis, & generibus conuenienti ratione, & numero ita conflata, vt ex se moueatur; & iuncta corpori sit primum initium transitiui motus.

Ita censeo ego posse latiùs breuem illam definitionem explicari.

Que

*Quæ à Peripateticis obijciuntur Platoni, & an
debeant conciliari.*

CAP. V.

IN multis profectò Plato, vt attinet
ad animæ naturam, & conditionē,
ab Aristot. carpitur. Primò ei obii-
citur, quòd dicat eam se mouere; cū
nihil in se agat, nil à se patiatur: Si enim idem
se moueret, plurima sequerentur absurda, ab
Arist. in 8. Physic. post cont. 40. latè explicata.
Insuper anima non potest se mouere, nec pro-
priè sumpto motu, nec eo sumpto metapho-
ricè: non propriè sumpto; quia omne, quod
eo motu per se mouetur, est in loco, vt in-
quit Aristoteles in primo de anima. 38. anima
autem non est in loco: neque etiam se mouet
motu metaphorico, qualis est sentire, consul-
tare, & similia; quoniam, vt inquit Aristote-
les in primo de anima 65. Non anima sentit,
vel intelligit, sed homo per animam. Insuper
Plato ait non mentem, sed animam esse pri-
mum principium transitui motus: Arist. ani-
mā à mente non seiungens ait, cœlestes mētes
mouere cœlū; & esse primū, & propriū initiū
motus cœli. Præterea carpitur ab Arist. in 2. de
anima 26. quoniam Plato absolutè animā sta-
tuit iungi cum corpore; & non explicat, quale
debeat esse id corpus, in quo ea recipitur. Insu-
per in Proœmio de anima arguitur Plato: quo-
niam agens de anima, non de ea vniuersè, sed
de sola hominis anima verba facit; relata enim

definitio, soli animæ hominis videtur conuenire. Demum motus est secundus actus, anima ab Aristot. in 2. de anima dicitur actus primus; motus est accidens, anima est substantia; iurè itaque in multis culpandus videtur Plato. Nituntur nonnulli, è quorum numero præcipuus est Simplicius, Arist. cum Platone conciliare: sed manifestissimè falluntur. Profectò de nonnullis sola est lis in verbis; at de præcipuis re vera dissentiunt, re vera inter se pugnant, quorum lis à principiis ducitur: vario enim modo de Ideis, & rationibus sentiunt; pariter de rerum generibus componētibus animam; de dependentia, & distinctione rationalis animæ à mente, de modo operandi animæ; & de primo initio motus. Propterea non sat est dicere, vt ait Simplicius, Platonem latiùs accipere motum, quàm faciat Aristot. & non loqui de motu corporum, de quo loquitur Aristot. nam etiam eo latè sumpto motu, non propriè anima se mouet ex sentētia Arist. cùm debeat semper moueri ab obiecto; immò Aristot. in 8. Physic. ait esse absurdum, vt idem sit docēs, & addiscens; & in primo de anima negauit animam sentire, vel intelligere, sed corpus per animam; & profectò hi non sunt motus corporum, & propriè sumpti. Pariter non satisfacit, quod dicitur à Simpl. in 8. Phys. 44. dū inquit animam se mouere, nō vt quod simplex; sed vt includens varias rationes, per quarum aliquam sit in actu, per aliam in potentia. Hoc equi-

equidem ex sententia Plat. rectè est dictum, at cum Aristot. dici non potest; qui in anima rationes non concedit, nec censet per rationem vnam in anima excitari aliam; sed solùm adaptionem vnius, esse initium adaptionis alterius. Dicamus itaque Arist. verè dissentire à Platone, & nitamur Platonem à calumniis Peripateticorum vindicare. Dum inquirunt, nil se mouere posse, ne idem respectu eiusdem sit in actu, & in potètia: dicamus, idè nō posse esse in actu, & in potentia per eandem rationem, sed per rationes distinctas id contingere posse; & præsertim loquendo de motu rei incorporeæ, qui est actio quædã sine propriè sumpta perpeffione: & hoc affirmamus necessariò debere conuenire primo mouenti, vt deinde valeat esse initium motus aliorum: immò in hoc arguendus potiùs videtur esse Arist. qui non valuit rectè explicare, quomodo anima, cum ex se non excitetur, nec se moueat, valeat mouere corpus: nam dixit animam mouere, quia ex actu imaginationis alteratio confurgit in instrumentis motus; post quam primam alterationem moueatur corpus munere distinctionis, & nexus partium eius: Verùm neque ea alteratio est necessaria, cum frequenter sine ea fiat motus; neque etiam necessaria est distinctio membrorum, cum anima moueat cælum sine vlla alteratione, moueat vehicula sine instrumentorum distinctione; sed verè solùm, quia anima ex se per distinctionem rationum,

& ex sui natura excitatur, valet proximè mouere aliud. Anima se mouet, sed motu animario absque propriè sumpta actione, & perfectione; non secùs ac dum dicimus ex se lucere Solem: & hic nuncupatur motus primus rei incorporeæ conueniens; ex quo confurgit motus secundus, qui corporum est. Sic non sequuntur absurda, ad quæ deducit Arist. in 8. Phys. Præterea dum Arist. inquit, omne, quod mouetur, esse in loco: id verum est de eo, quod mouetur motu secundo, & motu corporum. Dum addit, animam nec sentire, nec intelligere: sed hominem per animam. Ad hoc dico primò, animam sentire, & intelligere; nisi tanquã totum proximè sentiens, & intelligēs; saltem tâquam primum principium; est enim anima, etiam ex sententia Arist. in 2. de anima, primū principium nutriendi, sentiendi, &c. ideo dixit in initio tertij de anima: De particula animæ, qua anima cognoscit, & sapit: & in cont. 4. de intellectu, quod omnia intelligit. Adde secundò, per fundamenta Platonis rectiùs nos seruare posse animam intelligere, consultare, & reliqua obire munera, quàm ex sententia Arist. Ratio est; quoniam ex opinione Platonis insunt in anima rationes rerum, per quas intelligit; quæ non insunt ex sententia Arist. & anima iuncta vehiculis sentit, mouet, & intelligit; quamuis non adsint instrumenta corporis. Præterea, si Arist. mentem non seiunxit re ab anima, & mentem posuit proximum initium

tium motus in cœlo, erravit profectò: vt enim
ratiocinatio à simplici intuitu rei distingui-
tur: ita ratio ab Idea, & fundamētum rationis
à fundamēto Ideæ seiungi debet. Et quoniam
in Ideis consideratur indiuiduū sine progres-
sione, in ratiocinatione consideratur diuisio
quædam, & progressio ex vno in aliud; ideo
ratio, & non idea, anima, & non mens est pro-
ximum initium transitiui motus corporum;
nec datur in mundo trāsitus ex vno extremo
in aliud sine conuenientibus mediis. Præter-
eà, dum vlteriùs dicitur, quòd Plato non de-
terminat, quale debeat esse corpus, cum quo
iungitur anima: dico hac de re potiùs Aristo-
telem esse culpandum, qui animam nimium
posuit cum corpore complicatam, quàm Pla-
tonem. Potest seruari anima, nedum in corpo-
re instrumentario, verùm etiã in corpore non
instrumentario: immò semper anima proximè
in corpore non instrumentario tenui, & puro
recipitur, & per illud iungitur aliis; quod ex-
actiùs à Platone fuit explicatum, qui de variis
animæ vehiculis sæpe loquitur, quàm ab Ari-
stot. Et quando additur, quòd Plato de sola
hominis anima loquitur: respondeo, cumula-
tissimè à Platone animam in nutrientem, sen-
tientem, & ratiocinantem fuisse sæpè diuisam;
exactè omnem eius partem in Timæo, in lib.
de R. P. & alibi fuisse explicatam. Quòd si data
definitio soli animæ hominis videtur conue-
nire, id cōtingit duplici de caussa: primò, quo-

niam in homine omnis animæ gradus reperitur: secundò, quoniam verè, propriè, & absolutè anima ea sola est, quæ compos est rationis; reliquæ sunt vmbrae, idola, & vestigia animæ. Et dum postremò dicitur, motum esse accidens, & actum secundum: respondeo, actionem animæ, & motum secundum, qui corporum est, esse accidens, & secundum actum; at substantialem animæ numerum, qui ex se excitatur, & ratiocinatur, denotatum per numerum se mouentem, proculdubio esse substantiam, & actum primum, initium secundi; ad quem numerum se habet primus ille motus, tanquam affectio insequens naturam eius, & nobis patefaciens animæ conditionem.

De Animæ generatione.

CAP. VI.

PLato in Phædro, nedum asserit, sed etiam demonstrat animam esse ingentam; in Timæo abundè de animæ generatione verba facit; adeò, vt sibi constare non videatur. Philoponus in disputationibus contra Proclum, nititur apparentem contradictionem soluere inquiring, animam rationis compotem à mente, sola ratione distingui: ea enim, vt abiuncta, dicitur mēs, siue intellectus; vt iuncta corpori, dicitur anima: in prima consideratione est ingenta, in altera genita est cum generatione corporum. Fallitur vir hic sapiens: primò, quia, ex sententia Platonis, anima, nedum ratione, sed etiam

re, distinguitur à mente: secundò, quia Plato in Timæo explicans animæ generationē, non ad coniunctionem cum corpore; sed ad naturam, & essentiam animæ respexit; vt mox apparebit: demum, quia in Phædro non mētem, quam vbiq̄e statuit imobilem, sed animam se mouentem, ex eo, quia se mouet, asserit ingenitam. Platonici varia de re hac dicunt: sed, vt rem paucis perstringam, assero, apparētem contradictionem pendere ex æquiuatione termini, generationis. Nam generatio dicitur: cū de his, quæ solūm fiunt, & non sunt; tum de his, quæ & fiunt, & sunt: anima est, & fit; vt est, non gignitur; vt fit, gignitur: corporea, cū solūm fiant, & non sint, solūm gigni dicuntur. Præterea, quia anima media est in vniuerso, & est primum initium motus, ac insuper pendet à mēte, & Idea; ea, vt initium primum motus, non fit; sic consideratur in Phædro: at dum consideratur absolutè, vt pendet à sua Idea; quæ in Timæo dicitur Patera, in qua commixtæ sunt animæ; sic est genita. Demum, vt est semper, dicitur ingenita; vt est constituta ex primis principiis, & generibus rerum, genita est. Sed dubitatio oritur; quia si mens pendet à Deo, & ea quoque includit omnia principia rerū; cur Plato in Timæo non ita posuit mentis generationem, vt posuit eam animæ? Ad hoc respicientes nonnulli, suspicati sunt ex opinione Platonis, solum Deum esse mentem: sub Deo locari animas, quæ eius redderentur

compotes & propterea primò anime assignari generationem, non mentis. Quæ sententia, quamvis probabilitate non careat, attamen ob varia apprimè dubia est: ideo, nedum à posterioribus, sed etiam ferè ab omnibus Platonicis, supra animam gradus mentium ponitur sub Deo ordinarum. Ad dubitationem, cur Plato earum non ponat generationem; respondeo, id non facere, quoniã mentes solùm sunt, & nõ fiunt: ideo Plato loquens de mundi generatione, ponit primò distinctionem inter ea, quæ solùm sunt; & ea, quæ fieri dicuntur. Præterea non ponit mentis generationem: quoniam generatio ex Idea pendet, mens solùm manat à Deo, non per Ideam gignitur: nam Ideæ ad mentem pertinent, & in ea sunt: ideo solùm ordinata sub mente, gigni dicuntur. Cùm anima à Platone dicatur genita, non propriè sumpta generatio, & in tempore facta denotatur: sed solùm indicatur æterna emanatio à primo opifice per eius Ideam, & præfertim asserendo mundum esse æternum. Anima non vna, sed triplex conuenit generatio: prima est dependentia à mente per propriam Ideam, & cõpositio eius ex primis principiis, & generibus rerum: altera est complicatio eius cum corpore, quæ rectiùs dicitur descensus, quàm generatio: postrema est, dum à se egreditur, inferiores vitas generat, cum virtute imaginandi iungitur, ac mox excitata in se redit; in hoc enim statu consideratur & generatio

ratio progrediētis vitæ, & regeneratio suimet in reditu in seipsam; absolutè tamen regeneratio animæ est eius reditus in cœlum: quæ regeneratio à Plat. in lib. de Regno sub ænigmate denotatur, dum inquit, regnante Saturno moueri cœlum ab occasu in ortum, & homines nasci senes, mori pueros; hæc enim regeneratio senium animæ præsupponit, & dicitur fieri regnante Saturno, hoc est, præsertim munere contemplationis.

De Animæ compositione.

CAP. VII.

Vò longiùs ab ipso vno recedimus, eò magis labimur in multitudinē; quò magis distamus à primo simplici, eò magis in compositione versamur. Et quoniam anima in tertio gradu collocatur; iurè maior, cùm distinctio, tum compositio in ea reperitur, quàm in mente: immò cū anima sit omnium media, sit nexus omnium, iurè in ea omne compositionis genus debet modo aliquo reperiri. Anima varia consideratione quinque modis dicitur composita: primò ex rerum initiis, & generibus; secundo ex numeris; tertio ex numerosis concentibus; quarto ex initiis figurarum, triangulo scilicet, & circulo; quinto ex principiis motuum. Et quoniam simile simili cognoscitur; ideò his compositionibus anima, nedum cuncta ligat, sed etiam cuncta cognoscit; essentias, nume-

ros, concentus, figuras, & motus. Quòd si Plato in Phædro compositionem ab anima videtur remouere: putandum est, illum tunc ab anima, tanquam à principio constituyente corpora, remouere eam compositionem, quæ cõuenit corporibus. Aristoteles etiam in anima nouit compositionem ex variis facultatibus: ex intellectu agente, & possibili; ex non esse, & esse. At Plato exactiùs animæ condiciones, & naturam explicans; ob rationes rerum, quas in anima posuit, & diuersa genera, ac principia, quæ in anima considerauit; præter compositionem ab Arist. positam, etiam alias explicare valuit. Demum, quia vnumquodque eatenus est, quatenus ipso vno participat; id eò multitudo animæ, vnionis, tanquam capitatis, est particeps; eiusque compositio, ratione vnionis, est particeps simplicitatis; adeò, vt in ea, nec multitudo vnitatem, nec compositio simplicitatem, nec motus statum destruat.

*Quòd anima sit mediæ cuiusdam naturæ,
& conditionis.*

CAP. VIII.

Non iniuria prisci omnes Theologi, & cum eis admirabilis Plato, animam mediæ cuiusdam naturæ, & conditionis esse affirmarunt: quos sectatus Plotinus, accõmodatè asseruit eam in Oriente, siue in termino, & nexu æternorum, & mortalium esse collocatam. Nam si ad omnia
respi.

respicimus, quæ ad animam pertinent; in omnibus mediam animæ naturam, & conditionē inuenimus. Dum ad generationem conuertimur, ea est media inter genita, & ingenita: est genita, vt ab Idea sua pendet, vt declinat à se, vt iungitur cum corpore; & idolum sui, ac secundas in eo parit vitas: est ingenita, ratione suæ præstantioris, stabilisque portionis: quæ & intelligens, & indiuidua est. Ideo quæ sunt supra animam, solùm sunt, non fiunt: quæ infra animam, solùm fiunt, non sunt: anima verò simul & esse, & fieri dicitur. Insuper, quæ sunt supra animam, indiuidua sunt solùm, & tota simul; quæ infra animam, penitus sunt diuisibilia: anima, eùm indiuisibilis in se est: tum diuisibilis, vt operatur, & in corpore recipitur. Præterea, quæ sunt supra animam, solùm intelligunt; quæ infra, sunt expertia rationis, & mentis: anima per rationes, & nexum cum Ideis, ratiocinatur, & modo aliquo intelligit. Insuper, quæ sunt supra animam, in sola æternitate degunt; quæ infra animam, in solo tempore: in anima simul, & finis æternitatis, & initium temporis reperitur. Præterea, quæ sunt supra animam, penitus sunt abiuncta à corpore; quæ infra animam, corporata penitus: anima medio modo se habens, viuit abiuncta, & iuncta cū corpore: præsertim tamen cum corpore tenui, quasi medio inter corpus, & incorporeum. Insuper, quæ sunt supra animam, sunt supra motum; quæ infra animam, subiiciun-

tur motui, & agitatur ab alio: anima mediana, est initium motus aliorum, & mouetur ex se. Præterea quæ sunt supra animam, in se conuersa intelligunt; & actus primus à secundo, hoc est, intelligens ab intellectione, in eis non distinguitur: quæ sunt infra animam, solum tendunt in aliud, & semper secundus actus distinguitur à primo: anima tū in se, tum ad supera, tū ad infera cōuertitur; & actus secundus eius, partim non distinguitur à primo, vt in parte eius ingenta, & manente: partim distinguitur, vt in parte genita, & progrediente. Præterea mens non progreditur, vel à se recedit; sed solum in se manet, aut participatur: quæ sunt infra animam, solum sunt alterius: anima simul & in se manet, & à se labitur, ac progreditur in aliud. Demum mens fruitur vita simplici, semper fœlici, & vera: quæ sunt infra animam, sunt permixta cum morte, veram vitam non viuunt, fœlicitate non participant: anima media, mediam viuens vitam, fœlicitatis, & miserix, vitæ, & mortis est capax. Propterea Magi eam Lunæ dixerunt similem, cuius pars vna lucet, altera tenebricosa est: & iurè anima ita se habet, cū sit postremus diuinitatis gradus; qui proximè cum natura, & rebus corporeis complicatur. Cū itaque anima mediæ conditionis sit; iurè ancipitis est naturæ, & vitam omnem viuere valet, & à priscis Prothei imagine designabatur; iurè cognitu est difficilis; iurè eius operationes mediæ cuiusdā sunt condi-

conditionis, & ea frequenter nominibus extremorum designatur; nonnunquam enim mens, nonnunquam natura nuncupatur. Ita quoque conuenienti ratione in ea omne medium inuenitur, & Geometricum, & Arithmeticum, & Musicum; ut in omnibus appareat admirabilis anime conditio, & natura eius exquisitissime media. At inquit Peripatetici, inter abstractum, & materiatum non dari medium; pariter inter mortale, & æternum: quomodo itaque anima inter ea mediare dicitur? Ad hoc dicendum est, inter ea non dari ita medium, ut sit aliquid, quod ratione suæ substantiæ, partim pendeat, partim non pendeat à materia; & partim sit mortale, partim æternum: at non propterea inficiari debemus, dari medium, quod per participationem conditionum conueniat cum extremis; immò etiam Auer. in 2. physic. 26. formam hominis mediam esse affirmat.

An omnis Anima sit immortalis.

CAP. IX.

Videtur nonnunquam Plato omnem animam, nedum hominis, verum etiam iumentorum statuere immortalem; & præsertim, dum in Phædro animam ex eo ostendit esse immortalem, quia seipsam mouet. Inquit enim: Anima omnis immortalis est: quod enim semper mouetur, immortale est; quod verò aliud mouet, ab

alioque mouetur, cum terminum habeat mo-
 tus, terminum habet & vite: solum ergo, quod
 seipsum mouet, quia nunquam se deserit, nun-
 quam cessat moueri; immo verò & aliis, qua-
 cunque mouentur, fons, & principium est, vt
 moueantur. Principium autem sine ortu est;
 ex principio enim necesse est, quicquid gene-
 ratur, oriri; ipsum autem ex nullo: nã si prin-
 cipium oriretur ex aliquo, ex principio utique
 non oriretur; cum verò sit absque ortu, vt abs-
 que interitu sit, necesse est. Nam si principium
 interiret, neque ipsum ex alio, neque ex ipso
 aliud nasceretur; siquidem, ex principio om-
 nia oriatur, oportet. Sic ergo principium mo-
 tus est, quod seipsum mouet: hoc autem neq;
 mori, neque nasci potest: alioquin omne cœ-
 lum, omnisque generatio cõcidat, desinatque,
 necesse est; neque rursus vnquã constare pos-
 sit, vnde hæc motum nacta orientur. Cum igitur
 appareat immortale esse, quod seipsum
 mouet; animæ substantiam, & rationem hanc
 ipsam, qui dixerit, non erubescet: omne enim
 corpus, cui motus extrinsecus incidit, inani-
 mum est: cui verò intus in seipso inest, anima-
 tum; tanquam hæc animæ natura sit. Quod si
 ita est, vt non sit aliud quicquã, quod seipsum
 moueat, præter animam; necessariò ingenita,
 & immortalis est anima. Hęc Plato, ex quibus
 colligitur omnem animam esse immortalem:
 tum primò, quia statim in principio ipsemet
 asserit omnem animam esse immortalem: tum
 insu-

insuper, ex medio suæ demonstrationis; quia
omnis anima est numerus se mouens: tum de-
mum ex eo, quod addit, sola animantia se mo-
uere, quia habent in se principium motus; re-
liqua minimè. Confirmatur ex 10. de Legibus;
vbi Plato enumerans motus, quibus anima se
mouet; inter cæteros enumerat lætari, dolere,
audere, metuere, odisse, diligere: qui motus vi-
dentur attinere ad partem sentientem. Con-
firmatur etiam ex demonstratione, qua vtitur
idem Plato in Phædone; nam ostēdit animam
esse immortalem, quoniam eius propria est vi-
ta, ideo non est capax mortis: quod enim ex
sui natura sibi vnum exposcit, non est capax
oppositi eius. Prætereà confirmatur eadem o-
pinio, quoniam in Philebo dixit Plato: Vt sin-
gula corpora, vniuersi corporei mundi sunt
partes; ita singulæ animæ, vniuersæ animæ; a-
deò quòd videtur asserere Plato, omnem ani-
mam esse partem animæ mūdi, & consequen-
ter omnem animam esse immortalem. Hanc
sententiam tetigit Auer. in prima disputatio-
ne contra Algazelē dub. 8. inquiens: Et si quis
fortè diceret, quòd opinio Platonis est vera,
scilicet, quòd anima est vna, & antiqua; & di-
uiditur diuisione corporum; & in separatione
à corpore, redit ad suam radicem, &c. Deno-
tauit tunc Auer. sententiam hanc, quam non-
nulli colligunt ex Philebo Platonis; & ab ex-
positoribus locus ille Auer. minùs rectè ex-
plicatur. Postremò eadem opinio confirma-

zur, quia frequēter Plato cum Pythagora concedit transitum animarum in corpora iumentorum. Iurè itaque colligunt nonnulli, ex sententia Platonis, omnem animam esse immortalem. Simplicius hac de re fuit anceps: propterea dixit in 8. Physic. in expositione contextus 44. Sed Plato primò quidē, & propriè ex seipsa mobilem tradit esse omnē animam; vel, vt videtur peritiorib⁹ interpretibus, rationalem: sic dubium se ostēdit, num omnis anima, vel sola rationalis, sit ex seipsa mobilis. At si sola rationalis se moueret, quomodo animæ iumentorum essent initia motus? Res profectò est apprimè dubia. Ex aduerso tamen Plato manifestissimè in Timæo vim nutriendi, & appetendi mortalem ponit, & frequenter de mortalibus animæ viribus facit mentionem: & præter cætera inquit in Timæo; Et diuinorum quidē ipse est auctor, mortalium verò generationem natis suis tradit absolendam. Illi igitur suum imitati parentem, principiumque animæ immortale suscipientes, animā ipsam mortali corpore clauferunt; totumq; corpus animæ, quasi vehiculum, subdidere; atque in eo aliam animæ speciem mortalem fabricauerunt, quæ grauibus, necessariisque perturbationibus afficeretur: & post pauca; Cæterum, ne diuinum vlla mortalium contagione, nisi quantum summa necessitas cogeret, pollueretur; seorsum ab illo in alia corporis sede mortale collocauerunt; atque à pectore caput, ceruice

uice, & collo interiecto, separauerunt: in pectore igitur, & thorace mortale genus animæ posuerunt. Hæc Plato: per quæ manifestissimè asserit, partes animæ in pectore residètes, mortales esse: quod etiam in lib. de Repub. affirmavit. Insuper in Phædro inquit; Quæ immortales animæ vocantur, ad cœli dorsum eleuantur: indicans etiam dari animas mortales, quæ minimè eleuari possunt, nec valent bearì. Propterea, ne Plato secum pugnare videatur, dicamus, propriè animam eam solam esse, quæ rationalis est: ideo Plato hanc à mundi opifice fieri asseruit; cæteras verò esse umbras animæ, & à secundis Diis fieri; à quibus ea, quæ pendent, mortalia sunt; & iurè quidem: nam prodeuntia à primo principio, non pendent à materia, & solùm agunt, non patiuntur; quæ verò pendent à secundis Diis, etiam pendent à materia, & perpersioni subiiciuntur. In anima rationali insunt propriè sumptæ rationes, quibus anima propriè se ipsam mouere potest: ab anima rationali pendent aliæ, quasi umbræ, vestigia, & facultates ex copulatione animæ cum crasso corpore consurgentes. Hinc Plato animam rationalem nuncupauit in Timæo Principium, dum dixit: Principiumque animæ immortale suscipiètes, animam ipsam mortali corpore clauserunt, &c. Anima hominis iuncta crasso corpori, omnè in eo facultatè exercet: iuncta vehiculo spirituosò, & æthereo; non omnè, sed quandam

magis spirituosam; vt puta facultatem videnti, audiendi, & appetendi, quemadmodum de Dæmonibus se habere putandum est. Ideo in Phædro, currum animæ cum equis eleuari in cœlum, asseritur; equi autem sunt facultates appetendi: equus bonus est appetitus honesti, & timor pudoris; malus verò est appetitus libidinis, & concupiscentiæ. Sed dubitatio remanet de iumentis, & feris; quæ se movent, sunt præditæ capite seiuncto à pectore; in quo pars diuina residet, vt dicitur in Timæo: pariter sunt præditæ cerebro, quod à Platone in Timæo dicitur medulla; in qua velut in agro, diuinum semen, hoc est anima rationalis sumpta ab opifice mundi, erat iaciendum, &c.

Solutio difficultatum:

CAP. X.

Refectio si ad communia Platonis dicta, & ad externa verba respicemus; difficile esset seruare, quomodo in iumentis, & feris aliæ animæ facultates sine ratione inuenirētur; si alię sunt vimbæ, & vestigia rationis. Attamen, pro aperienda eius sententia, dicendum est; à mundi, vel sphærarum animis, in feris gigni proprias earum animas, instrumento tamen propriæ animæ singularum; quæ cum verè generentur, etiam intereunt. Et dum dicitur; Plato asserit omnem animam esse immortalem: dico, id

id debere intelligi de rationali; quæ sola propriè, & absolutè est anima. Dū additur, quòd etiam iumentorum animæ se mouent: dico, se mouere, non tãquam prima principia motus; sed quia sunt vestigia, & vmbra animæ rationalis, vel mundi, vel suæ spheræ: sic ratione sui primi principij sunt immortales. Sola anima rationis compos, verè, & primò se mouet; vt etiam sola est libera, & primò est rationibus prædita, & per se subsistere valens; cùm cæteræ vitæ postremæ, solùm cum corpore, & dependentia ab eo, subsistant; ideo seipsas primò mouere non videntur. Ad confirmationem sumptam ex 10. de Legibus, patet solutio: iam enim patuit animam rationalem comitari vim sentiendi, & appetendi in spirituoso vehiculo. Ad cõfirmationem sumptam ex Phædone, quia animæ propria est vita: respondeo, animæ rationalis propria est vita, non cū morte permixta; ea verò irrationalis animæ, est potiùs vmbra, quàm verè vita, & est pendens à vita animæ rationalis; & propterea solùm æterna est, vt suo principio, & fundamento nititur: vita, animæ rationalis animam comitatur, quæ oppositi non est capax; ea verò, quæ est vmbra vitæ, in corpore recipitur, quod vtriusque oppositi est capax. Ad auctoritatem ex Philebo depromptam, vbi videtur asserere omnem animam esse portionem animæ mundi, dicendum: quòd, vt corpus est pars vniuersitatis corporum, ita tamen, vt sit numero ab

aliis distinctum; ita vnaquæq; anima est pars, non quidem animæ mundi, sed vniuersitatis animarum: in hoc est vera ea similitudo considerata à Platone. Ad Auerrorem dicendum est, quòd errauit cum illis, qui perperâ assumpserunt sententiam Platonis; vt etiam decepti sunt Stoici, & Manichæorum illi, qui putarunt animas nostras esse portiones Dei. Ad confirmationem sumptam ex transitu animæ hominis per corpora iumentorum, & ferarum; respondeo transitum illum, partim esse allegoricum, quatenus homines ducentes vitam ferarum, in feras transire dicuntur; partim esse moralem, vt per eum nos deterreamur, & abstineamus à vitiis; partim demum esse verum, & ex sententia prolatum: nam etiam viri Sancti diuersa animarum in hoc mundo purgationis genera concesserunt; ideo etiam Plato, quamuis cõfusè, & sub nube, modo aliquo purgatorium cognouit. At dum animæ adsunt iumentis, non propterea eis insunt, nec iumentorum sunt animæ; nam tunc in iumentis etiam propriæ eorum animæ à rationali distinctæ inueniuntur. Et pro huius confirmatione considero pulchrum locum in Phædro, vbi inquit Plato; animas delinquentium hominum, meare quidem per corpora iumentorum; at eas iumentorum, non meare per corpora hominum. verba hæc sunt: Hinc & in bestia vitam humana anima transit, ex bestia rursus in hominem; si modò anima quandoque

que prius fuerit hominis: nam quæ nunquam
veritatem inspexerit, in hanc figuram venire
non poterit, &c. manifestè Plato per hæc indi-
cat animam ferarum distingui ab ea hominis,
nec meare per hominum corpora. Et dum po-
stremò dicebatur, feras esse præditas capite,
& cerebro, & consequenter anima Diuinita-
tis compote ibi residente ex sententia Plato-
nis: Dico animam rationalē residere quidem
in capite, & in cerebro: non tamen econtra,
omne residens in capite esse animam rationa-
lem: in iumentis, & feris, vis sola sentiendi in
capite posita est, saltem ratione instrumento-
rum, quibus utitur: non autem anima rationis
particeps: & iurè quidem: quia caput, & cere-
brum omnibus suis numeris absolutum, soli
conuenit homini: adeò, vt dicere valeamus,
hominem solum esse capite, & cerebro prædi-
tum: cætera non, nisi æquiuocè. Colligamus
itaque, ex Platonis sententia, humanas animas,
cùm à Deo, tum à mète esse distinctas: nume-
roque inter se, & ab anima mundi secretas: &
absolutè, ac verè animâ esse rationalem: eam-
que solam esse æternam: cæteras esse postre-
mas vitas, & animæ umbras, & mortales. Ex
sensibus illi soli sunt æterni, qui rationalem
animam comitantur: & ab ea non substantia,
sed ratione distinguuntur, ac vehiculo pro in-
strumento utuntur. Conuenit Arist. cum Pla-
tone in eo, quòd ambo asserunt solam animam
rationalem esse æternam: dissentiunt tamen:

quoniam Plato ab anima rationali cæteras animas produci existimat, & iurè quidem; cum semper gradus inferior à superiore pèdeat, & ducatur: Arist. tamen ferarum animas ab anima aliqua rationali pèdere minimè existimat.

De Vehiculis Animarum.

CAP. XI.

ENS, cum verè sit, à corporis fluxu est secreta; cum sit lux pura, à corporis tenebricosa labe longè distat, nec corporeo vehiculo eget: ex aduerso Natura adeò in crasso corpore est immersa, & cum materia complicata, vt sine ea existere non valeat. Anima, quia media est, medio quodam modo erga corpora est affecta: ea nanque cum corpore familiaritatem habet, & ad corpus est procliuis; præsertim tamen ad id, quod purum, nitidumque est, & secum quodam familiaritatis nexu complicatù; quod tamen aliqua latitudine præditum est. Hoc cum mediet inter corpora crassa, & animam; iurè, veluti nexus, animas cum crasso corpore ligat: non enim extrema sine convenientibus mediis neftuntur. Hinc quoque euenit, quòd varia animæ vehicula assignantur; nonnulla proximiùs, alia remotiùs cum anima complicata. Vehiculum animæ familiarissimum, est æthereum, siue igneum; quod duplex est: nam & stella primò animæ destinata, à Platone in Timæo vehiculù eius nuncupa-

cupatur: ac in super corpus illud æthereum, siue cœlestis spiritus, cum quo descendunt animæ in mortalem orbem ad formanda corpora: quod vehiculum radij, & stellæ similitudinem seruat. Ideo Plato in 10. de R. P. dixit animam ex Lethæo campo ascendere ad generationem, tanquam stellam. De eodem vehiculo rectè dixit Iamblicus. Diuinum æthera fecundissimum esse pro gignendis vehiculis. Hoc itaque præcipuum vehiculum, est æthereum, perspicuum, rotundum; puritate tamen, & impuritate distinctum: nam purissimo vtuntur spherarum animæ, minus puro Dæmones, & adhuc impuriore animæ hominum: per hoc vehiculum puriorum sensuum munera perficiuntur, visus scilicet, & auditus: ita tamen, vt anima per totum vehiculum videat pariter, & audiat: quo sentiendi munere impuri, & rudes homines non funguntur. At si quis per purgatrices virtutes, & per sapientiã, crasso neglecto corpore, in vehiculum æthereum totus eleuetur; audit cœlestem harmoniam; loquitur cum Dæmonibus; videt nondum Dæmones, sed etiam ea, quæ longè ab illo distant: quod Pythagoræ, & ter maximo Mercurio contigisse affirmant. Hinc mirum iudicari non debet, quod ab Olympiodoro Platonico relatū est, Apollonium Thianum per hanc purgationem, & eleuationem consueuisse ex vrbe Roma, quæ fiebant in Ægypto, conspiciere: pro quo obeundo munere,

necessariæ sunt rationes cum Ideis coniunctæ, ut in præcedentibus declaratum fuit. De hoc igneo, siue æthereo vehiculo loquens Zoroaster dixit, Ne sædes spiritum, neque in profundum exaugeas, quod est planum; hoc est, ne sædes æthereum vehiculum, neque illud cum crasso corpore permisceas: æthereum enim vehiculum ex se est planum, hoc est tenue, purum, & splendidum; & propterea conueniente metaphora à Platone in Phædro currus animæ nuncupatur: in quo insidens anima in æthereo mundo rebus intelligibilibus incumbit, astrorum circuitus certis sectatur periodis, & cum diuinis animis vniuersum gubernat. Vehiculo æthereo, quod & igneum, & cœleste nuncupare valemus (hoc enim ætheris nomine nunc designo) aliud succedit, quod spirituosum dici potest; cum quo iunguntur animæ, dum in mortalem mundum descendunt, & in crasso corpore recipiuntur: Quod secundum vehiculum nil aliud est, nisi sanguis tenuis, vel spiritus per nostra corpora diffusus. Et quoniam huiusmodi spiritus insequuntur conditionem temperamenti humani corporis; ideo ratione dominantis, modò aquei, modò aerei, modò ignei nuncupantur: & huiusmodi vehiculum ex elementorum sphaeris Dijs secundi, siue cœlestia corpora conficiunt. Hoc recipit anima, mortale corpus subitura; & deserit, in ætheream regionem reuersura: cum eo tamen in hoc mundo mortali versari potest: adeò,

adeo, vt per illud nonnunquam conspiciatur,
& apud inferos det pœnas suorū delictorum;
quo secundo vehiculo sphærarum animæ non
egent, immo nec animæ hominum eleuatæ in
cœlum. Duplex hoc vehiculum eleganter si-
mul, & doctè expressit Virgilius in 6. Ænei-
dos inquiring:

*Donec longa dies, perfecto temporis orbe,
Concretam exemit labem; purumq; reliquit
Æthereum sensum, atq; auræ simplicis ignem.*

Hæc duo vehiculorum genera, adeo iuncta,
complicataque sunt cum animæ essentia; vt
nonnulli animam à vehiculo non secreuerint;
sed eandem esse cum altero eorum existima-
uerint: cuius sententiæ fuisse Arist. Cicero cen-
suit, dum animam entelechiam esse affirma-
uit; sed manifestissimè hallucinatus est. Gal.
in 7. de Placitis Hippocratis, & Platonis cap. 7.
dixit: Veruntamen si de animæ substantia sen-
tentia est proferenda, de duobus alterum di-
camus, necesse est: vel ipsam esse fulgidū hoc,
ac quasi æthereum corpus; ad quod asseren-
dum, velint nolint, consecutione, descendit
Stoici, & Arist. vel ipsam incorpoream quidē
esse substantia, vti tamen hoc corpore, tāquam
præcipuo; quo utique medio, aliorum corpo-
rum postea commercium habeat. Hæc admi-
rabilis Gal. qui rectè tribuit Stoicis, vt puta-
rent animam esse portionem ætherei, diuiniq;
corporis: perperam tamē de Arist. asserit, eum
cogi cōcedere, animam esse purum id corpus;

cum manifestissimè in libris de anima demonstrauerit, animam non esse corpus. Tertium vehiculum est terrenum hoc, & crassum corpus; quod à Platone in Timæo, quasi animæ vehiculum dictum fuit; & in Phædro vehiculum ostreaceum fuit nuncupatum; à Plotino autem sepulchrum animæ. De his tribus vehiculis ita decernit Plato, vt anima in ostreaceo per breue tēpus habitet, in aereo per multa secula, in æthereo siue igneo mox per omnia. Et quoniam in singulis vehiculis insunt sensus, propterea cūm vehicula sint diuersa, vario modo in eis sensus reperiuntur: nam in æthereo est sensus communis, sine perpeffione; in spirituofo communis, at cum perpeffione; nam per vniuersa huiusmodi vehicula sensus est totus; in ostreaceo demum reperiuntur sensus diuisus per distincta sentiendi instrumenta, & cum perpeffione. Et quoniam sensus constituit animal, propterea ex tribus vehiculis tria consurgunt subordinata animalia; ex quibus tamen vnum animal totum constitui potest: de quo verè enunciare valemus, partem esse maiorem toto; quia anima iuncta cum solo vehiculo æthereo, est potior aggregato ex omnibus. Vehiculum ostreaceum cōtagionis morbo foëdat spirituosum; ideo pro facultate nitendum, vt superius ab inferiore eleuetur, ac secernatur. His tribus vehiculis Simplicius addit quartum; nam in proœmio de anima, imaginatiuum, & sensatiuum, nuncupat

cupat diuinum animæ nostræ vehiculū. Considerandum tamen est, quòd vis imaginandi, & sentiendi, rectiùs cum Arist. quàm cum Platone vehiculū animæ rationalis nūcupari potest: quoniā ex opinione Arist. recipitur mens, siue rationalis anima in corpore, in quo prius vis imaginādi, & sentiendi genita sit; non quidem virtute rationalis animæ, nil enim ad earum virium generationem hæc confert; sed virtute genituræ; adeò, vt cum facultate imaginandi iam genita, copuletur anima rationalis, siue intellectus. Ex sentētia verò Platonis, ab anima rationali inferiores vitæ producuntur, non tamen sine elementis; & propterea à secundis Diis fieri dicuntur: id verò, quod ab alio producitur, & fluit, minùs propriè vehiculum eius nuncupatur. Cōstat itaque, quid de vehiculis sentiat Plato: qua de re qui vellet Arist. cum Platone conciliare; simul initia distincta, viasque diuersas confunderet. Aristot. negat stellas esse vehicula animarum, & ab eis moueri; cū in secundo de Cœlo pro facultate nitatur ostendere, stellas solū moueri ad motum orbis. Insuper vehiculum æthereum à spirituofo distinctum non concedit, & vehiculum spirituosum solū gigni existimat in hoc crasso corpore, & seorsum ab eo negat seruari posse. Demum non censet animas sine instrumento, & crasso corpore reperiri; vt manifestissimè asseruit in 2. de anima 26. inquit, animam non esse corpus; attamen non esse si-

ne corpore, & sine corpore tali, hoc est physico, & instrumentario. Propterea Simplicius, & Philoponus manifestissimè aberrant: dum nituntur cum Arist. seruare animam cum spirituosò vehiculò à crasso corpore seiungi, & seorsum seruari.

De Animæ descensu.

CAP. XII.

Cum animæ rationales, perinde ac corporeæ formæ, non vna, vt perperam putauit Auer. sed multæ numero sint; per hoc tamen à reliquis numerosis formis seiunguntur: quia reliquarum nullus est certus numerus: animæ verò rationalis, ex opinione Platonis, numerus est ita certus: vt nunquam plures, vel pauciores reddantur: Hæ nanque in origine mundi ex cratero denotante vitæ rationalis ideam, certo, eisq; conuenienti numero prodierunt. Rectè nouit Plato rationales animas ab opifice creati, pluresq; numero esse; à vero tamen eatenus recessit, quatenus censuit ab æterno in certo numero fuisse creatas: ad quod existimandum deductus fortasse fuit; primò, quia omne in tempore genitum existimauit esse mortale; secundò, quia fortè minùs rectè intellexit sententiã illã Moyfis in Genesi, quòd Deus perfecit omne opus, & in die septima requieuit ab omni opere, quod patrauerat:
per

per quæ verba subindicare videtur, nil postea à primo opifice creari. Cuius opinionis etiam fuit Origenes, nec non Manichæi; qui tamen à vero longè recesserunt. Animæ itaque, ex sententia Platonis, ab initio creatæ, per stellas firmamenti fuerunt distributæ; proclivis est enim anima ad corpus, præsertim tamen ad id, quod purum est: & quoniam stellæ sunt corpora lucida, perfectæ, satis diuersa ab orbe; idè per animam propriam in suo loco reuoluuntur. Insuper, quoniam stellæ sunt diuersæ conditionis, diuersorumq; graduum; idè animæ quoq; diuersæ cõditionis sunt: nonnullæ sunt Martiales, aliæ Venereæ, quædam Apollineæ, vel Iouiales, & sic de cæteris: & propterea descendunt ad formanda ea corpora, quæ proprio temperamento conditioni animæ respondent, & ad quod cõstituendum per propriam stellam contulerunt. Dicuntur descendere per Cancrum, & ascendere per Capricornum: nam Cancer est domicilium Lunæ, quæ generationi destinata est; Capricornus est domicilium Saturni, & cõtemplationis, per quã anima eleuatur in cœlũ. Insuper descēdūt per Cancrũ; quia Cancer suo retrogrado motu significat regressum à perfectione, & lapsum ad deterius: Ascēdūt per Capricornũ; quoniã est animal, quod sua natura, & cornu superna petit. Descendunt animæ ob naturalem propensionem, quam habent ad corpora, sibi affectionum similitudine conueniente proportione

respondentia : ea autem propensio ex eo pendet : quoniam superna, pro facultate, sua munera aliis impartuntur. Ea etiam propensio ad corpora, à Platone in Menone nuncupatur antiqua miseria animæ ; hoc est conditio, per quam à primo principio anima recedit, & cū corporea natura iungitur ; ideo nuncupatur culpa conditionis animæ, cuius tenetur dare pœnas, proportionem respondens peccato originali : quod eminens Plato conspexit, ideo dixit in Menone ; Quicumque enim pœnas antiquæ miseriæ Proserpinæ iam dederunt, iis illa ad supernum Solem, nono anno rursus animam reddit, &c. Insuper descendant animæ, foetuique terreno insinuantur cum tonitru, & terremoto ; hoc est, cum cœli, & terræ trāsmutatione, magnoque conatu eorum, & cum signo futuræ miseriæ. Dum anima cum materia, mortaliq̄ corpore copulatur, ac in fabrica corporis est occupata ; iure dicitur degustare aquam fluminis Amelitæ, hoc est negligentæ, quoniam diuina negligit : & dicitur versari, ac dormire in cāpo Letheo, hoc est obliuionis ; quoniam cūm progrediatur, & à se recedat, suinet, ac etiam diuinorū obliuiscitur : dicitur recumbere, quia ad corpus est conuersa ; non in se, non in leges prouidentæ, nec in supernam mentem erecta. Dum anima iuncta cum suo principio vitam uiuit intellectualem, & vnā cum anima mundi in attinentibus ad vniuersum sollicita est : integra, & absolutissima

ma

ma est: At, dum omiſſa contemplatione, in fabrica corporis per infimas eius facultates verſatur: ex maxima, redditur minima; ex diuina, mortalis; ex nitidiſſima, obſcuriſſima; ex ſapientiſſima, inſipientiſſima; ex libera, variis compedibus deuincta; & demum, ex viuente, mortua: ac, vt mortua in corpore, tanquam in ſibi per naturam à ſe cōſtructa ſepultura continetur, & clauditur; vt mox receptis aliis, reſeratoq; tegmine, bombycis exemplo, egredia-
tur, & volet in cœlum.

*Quomodo Anima ſit in corpore.
Et de ſede eius.*

CAP. XIII

Anima, quæ medię naturę, & condi-
tionis eſt: ad ſupera, ad infera, & ad
ſeipſam referri poteſt. Dum ad ſu-
pera, nempe ad mentem, refertur;
in eam conuerſa formatur, terminatur, & vim
quandã recipit, quæ frequenter nomine men-
tis, & intellectus honeſtatur; per quam cum
primo principio iungitur, ſupra motum, &
tempus eleuatur, ac in æternitate degit. Dum
ſecundò anima in ſemetipſa conſideratur, iam
modo aliquo actum habet cum potentia per-
mixtum, cum ſucceſſione ratiocinatur, & poſt
idealem verus rationalis homo eſſe dicitur.
Demum conſiderata, vt vergens ad corpus, in
illud vitam, quaſi actum animæ effundit: quæ
eſt tanquam idolum, & imago animæ, ab ani-

ma distincta; pendens tamen ab ea in productione, & cōseruatione: & quoniam animæ est imago, ideò frequenter nomine animæ designatur. Anima rationalis non est forma proximè formans corpus instrumentarium (non enim hoc conuenit rei diuinæ, & immortalis) sed ea vis diffusa ab ea, est actus, & forma corporis; quo corpore ita formato utitur anima, ut artifex instrumentis suis. Ideo Proclus dixit animam mediare inter vitam circa corpora extensam, & mentem. Ob id etiam Simplicius in libris de anima frequenter facultates, & vires animæ distinguit in vtētes, & formantes. Rectè sentit Simplicius, tradēs distinctionem illam: fallitur tamen, quatenus ea utitur pro explicando Arist. cum tamen Arist. hac de re longè secūs sentiat. Nam Arist. facultatem formantem ab vtente nō secernit: sed eiusdem facultatis esse censet, instrumentum formare, & eo uti: ideo animam absolutè asserit esse actum corporis. At rediens ad Platonem assero, absolutè perfectam, veramque vitam in mente vigere: in anima verò recipi vim quandam eius vitæ, à mente ei tributam: Insuper, in anima vigere perfectè animariam vitam; in corpore verò vmbra, & vestigium eius: propterea ea corporis, postrema vita nuncupatur. Vita potest dici postrema tribus modis: primò, in ordine ad gradus animæ; sic ea virtutis nutrientis, dicitur postrema: secundò, in ordine ad gradus, & dispositiones animæ rationalis.

his; in qua consideratione intellectus progres-
 sus, ac imperfectus, sæpe à Simplicio dicitur
 vita postrema: tertio, facta comparatione in-
 ter animam, & eius umbram; & sic eam vitam
 ab anima manantem, in corpore receptam, &
 extensam, postremam vitam nūcupamus; quæ
 postrema vita, quamuis fluat ab anima, nō ta-
 men producit sine corporeis principiis. Dū
 inuicem comparatur anima, & vita in corpo-
 re extensa; quia anima à corpore non pendet,
 ideo non diuiditur ad diuisionem eius; sed v-
 bi est, tota est. Vita verò in corpore recepta,
 quia etiam à corpore pendet, verè est extensa
 & est tota in toto, & pars in parte. Animæ non
 conuenit propriè sedes, vt corpori; neque e-
 tiam, vt formæ corporis à corpore pendenti
 sed solùm per quandam similitudinem ei se-
 des assignatur. De qua loquens, assero primò,
 omne vehiculum animæ posse modo aliquo
 iudicari sedem eius; præsertim tamen vehicu-
 lum illud, quod animæ est magis familiare. Sic
 stella, vehiculum æthereum, spirituosam, &
 ostreaceum, seruato conuenienti ordine, sunt
 sedes animæ. At facta comparatione in ostrea-
 ceo vehiculo inter partes eius; caput, & capi-
 tis cerebrum, est sedes animæ rationalis, & sen-
 suum, qui eius sunt familiares, ei que proximè
 famulantur; cor verò, irascibilis; iecur, facul-
 tatis concupiscibilis est sedes; qua in re præser-
 tim Plato sectatus est Pythagoram, & Hippo-
 cratem. Suam sententiam protulit Plato, cum

in Rep. tum maximè in Timæo: nam præter cætera inquit in Timæo, loquens de medulla; Postea verò serens in ea, scilicet medulla, animarum genera alligauit. & post pauca; Et illà medullæ partem, in quam, velut agrum quendam, diuinum semen iaciendum erat, globosam, & vndique teretem finxit; atque *ἑνέφαλον*, id est cerebrum, id circò voluit nominari; quia, vnoquoque animali denique absoluto, vasculum cerebri capax *κεφάλαιον*, id est caput, vocandum erat: quod autem reliquas mortales animæ vires compræhensurum erat, rotundis simul, oblongisque figuris ornauit; totumque medullam voluit nominari; atque ex iis, quasi quibusdam ancoris, iaciens totius animæ vincula, circa illas iam vniuersum nostrū corpus abfoluit, ossiumque textura extrinsecus eas fulciuit, &c. Ex his constat Platonem præsertim animam in medulla, & in cerebro collocasse: hinc etiam genituram, tanquam medullam, esse censuit: pariter de capite dixit, id esse habitaculum rei diuinissimæ, & sacratissimæ: insuper, caput esse habitaculum partis animæ immortalis, pectus verò mortalis. Sed magna est confusio in dictis Platonis. Primò, quia si medulla est sedes animæ immortalis, & æternæ; quomodo pectus dicitur sedes animæ mortalis? Præterea, si vis sentiendi viget in capite, quomodo in eodem Timæo dixit; Tenduntur à lingua venæ ad cordis sedem, saporum nunciæ? Præterea, si Plato vim nutriendi censuit esse

esse

esse positam in iecore, quomodo dixit in Timæo; Cor verò venarum originem, fontemq; sanguinis per omne corpus impetu quodam manantis, in stipatorum regione suspendere voluerunt, &c. hæc enim inter se valde pugnare videntur. Ad hæc dico; Medulla est sedes, ratione originis; quoniam ea ex femine oritur, & est origo fundamenti nostri corporis; nempe neruorum, & ossium, & modo aliquo cæterarum partium; non tamen sine sanguinis concursu: & quoniam præcipua in medulla ac initium aliarum, est cerebrum; ideo præsertim in capite anima collocata esse dicitur. Propterea Plato in Timæo semen dixit esse medullam; quæ à capite per ceruicem, & spinam deriuaretur. Pectus est sedes partis animæ mortalis, ratione instrumentorum eius; Plato enim, dum dixit vim nutrientem esse in epate, irascibilem in corde; ad instrumenta præsertim respexit, & ad sanguinem, siue magis, siue minus spirituosum; quo anima utitur in fungendis muneribus nutritionis, & facultatis irascibilis, vt Enneade 4. lib. 3. cap. 23. dixit Plotinus. Nec Plato diuulsit, & secreuit partes animæ; sed vitæ, & imaginis eius; quatenus vnicuique parti corporis dedit facultatem ei conuenientem. Ad aliud, dum inquit Plato, tendere à lingua venas ad sedem cordis, saporum nuncias; quæ etiam fuit sententia Arist. in lib. de partibus animal. dico ad hoc, in capite vires sensuum exerceri magis spirituales, ma-

L

gisque familiares rationi; in pectore verò, vires minùs spiritales: in cerebro inesse sensus, vt comitantur rationem; in pectore verò esse sedem eorum, vt conueniunt vitæ, & idolo animæ: insuper, quosdam sensus esse in capite: vt in instrumento proximo; in pectore, vt in primo, & præcipuo fundamento. Et hoc esse verum, ex eo patet: quia Plato in Timæo agès de auditu, inquit vocem esse pulsationem ab aere, per aures, cerebrumque, & sanguinem, vsque ad animam penetrantem; & motionem incipere à capite vsque ad sedem iecoris. Sic itaque, varia cōsideratione & caput, & pectus dicitur sedes sensus. Ad postremum, dum Plato inquit cor esse venarum originem, & fontem sanguinis; & propterea non iecur, sed cor esse sedem animæ nutrientis: Ad hoc rectè respondet Gal. in lib. 6. de Placitis Hipp. & Platon. cap. 9. Platonem per venas denotasse arterias; vt frequens apud Hippocratem, & antiquos cōsuetudo fuit. Colligamus itaque cum Platonē, sedem præcipuam animæ esse caput: in eo enim reperitur illa, quæ propriè est anima, & quæ eam comitantur: Pectus esse sedem umbræ, & idoli animæ; & esse sedem, ratione instrumētorum ei primò inferuentium: Medullam demum esse sedem, respiciendo magis ad originem animæ, & ad eius effusionem per vniuersum corpus; quatenus medullam censuit Plato esse initium cæterarū corporis partium; quàm ad propriè sumptam sedem.

Compaz

*Comparatio inter Arist. & Platonis
opinionem.*

CAP. XIII.

Hoc in loco cōspicue patere potest, quàm inaniter laborent, qui Arist. cum Platone conciliare nituntur: nam in attinentibus ad sedem animæ, in plurimis re vera dissentiunt. Primò ab Arist. carpitur Plato in 2. de partibus animal. cap. 7. quia asseruit cerebrum esse medullam: cùm tamen medullæ, & cerebri oppositum sit temperamentum. Sed ad hoc dicendum censeo, Platonem latè usum fuisse nomine medullæ: cerebrum dicitur medulla, ratione similitudinis, & alicuius conuenientiæ; quatenus intra os continetur, & initium est medullæ dorsæ: propterea etiam apud Galenū medulla triplex ponitur: prima cerebri; secunda spinæ, quæ cerebri quædam est propago, vt dicitur in 10. de Placitis Hippo. & Platonis; tertia ossium reliquorum. Insuper carpitur, cùm in cerebri medulla Plato videatur collocare facultatem animæ cognoscentem: ideo inquit Aristot. in 2. de part. animal. cap. 7. Nullam verò cum partibus, quæ vim habent sentiendi, continuationem habere cerebrum, cùm intuitu patet, tum maximè inde constat: quòd cùm tangitur, nullum efficit sensum; quemadmodum nec sanguis, neque excrementum vllum, &c. Ad hoc respondeo pro Platone, cerebrum non ita esse sedem, vt cerebrum cognoscat, &

sentiatur: manifestè enim Plato de auditu loquens dixit voces per aures, cerebrumque, & sanguinem transire ad animam, & ita sentiri; solum dixit medullam esse veluti agrum, in quo diuinum semen iaceretur, ob causam supra relatam. Insuper arguitur Plato, quatenus semen ex medulla, medullamque ex semine oriri dixit: aduersus quem inquit Arist. in 2. de partibus animalium: Medulla natura quædam sanguinis est; non, ut quidam volunt, vis generaturæ feminalis: patet hoc in his, quæ nuper in lucem prodierint; medulla enim in ossibus quoque eorum sanguinea continetur, &c. Sed leuis est instantia Aristotelis: quia quamuis medulla ex semine fiat, non tamen fit sine sanguinis concursu; per quem crescit, & sanguinea in ortu conspicitur. Insuper, cum Plato dicat semen esse medullæ defluxum; profectò non Platonis solum, sed etiam modo aliquo Hippocratis ante Platonem fuit ea sententia, ut manifestè patet ex lib. eius de semine. Carpitur quartò ab Arist. Plato in tertio de anima; quia animæ appetitiones diuisit, & in variis corporis partibus varias collocavit; appetitum alimenti in iecore; appetitum vindictæ, honoris, & similia, in corde; voluntatem, in cerebro. Pariter carpitur, quòd loco seiunxerit partes animæ. Sed facilè est Platonem tueri: nam Plato nõ propriè secreuit partes animæ, sed solum seiunxit instrumèta, ac insuper partes imaginis animæ; ac demum secreuit imaginem,

ginem, siue idolum animæ, à propriè sumpta anima. Et quòd Plato non propriè se creuerit partes animæ, ex eo præsertim constat; quia animam cēsuit esse in quauis parte totam. Sic rectiùs Plato vim nutriendi collocauit in epate, quàm fecerit Arist. qui eandem in corde esse positam censuit. Postremò, ex sententia Platonis, membrum præcipuum absolutè, est caput, ideò diuinissimum nuncupatur; ex opinione Aristot. membrum præcipuum, & sedes absoluta animæ, est cor. Nam Plato ad propriè sumptam animam respexit, non ad idolum, & imaginem eius; Aristot. è contra vnum ab altero non distinguens, & præsertim ad idolum, & vmbra respiciens, à Platone rectè sentiente dist. sentit.

L 3

